

SAKSFRAMLEGG

<i>Saksnr</i>	<i>Uvalg</i>	<i>Møtedato</i>
	Arealutvalget	23.01.2018

Saksbehandler: Liv Heide

SØKNAD OM NYDYR KING GBNR.19/41

Vedlegg

- 1 Søknad om godkjenning av plan for nydyrking
- 2 Kart
- 3 Rapport Dålåmyra
- 4 Høringsinnspill fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Sakens bakgrunn og innhold:

Indre Fosen Utvikling KF mottok 28.09.2017 søknad om godkjenning av plan for nydyrking på gbnr. 19/41 på Stadsbygd i Rissa kommune.

Det søkes om å dyrke et areal på 15 daa. 9,3 daa av det omsøkte arealet består av uproduktiv skog, det resterende, 5,7 daa, er myr. Det søkes om å fulldyrke arealet som planlegges brukt til eng.

Nydyrkingssaker er, i henhold til delegasjonsreglementet, en administrativ oppgave. På grunn av at de politiske signalene vi har fått ikke samsvarer med våre faglige vurderinger i denne saken, er det besluttet å behandle saken politisk.

Informasjon om arealet:

Eiendommen gbnr 19/41 består av 7 daa fulldyrka jord, 9,3 kratt og 5,7 daa myr. Det søkes om å dyrke de 15 daa av arealet som ikke er dyrket fra før. Arealet det søkes om nydyrking av er en del av det som er igjen av Dålåmyra. Dålåmyra ble kartlagt høsten 2017 og er registrert som intakt høgmyr, dette er en myrtype som er vurdert som viktig på både nasjonalt og internasjonalt nivå. Se vedlagt rapport. Dålåmyra er den siste kjente gjenværende høgmyra i Indre Fosen. Gjennomsnittlig torvdybde er på 2,7m.

Det arealet av myra som er omsøkt er den delen kartleggerne kaller hodet på myra, dersom dette området dreneres vil store deler av myra bli ødelagt. En dyrkning her vil altså ødelegge et mye større myr-areal enn det som dyrkes.

Høgmyr står på den Norske rødlista for naturtyper. Rødlista er primært utarbeidet for å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av biologisk mangfold, men også for å spre kunnskap om bl.a. truet natur i Norge til allmennheten og andre relevante målgrupper i samfunnet. Rødlista er også et redskap i arbeidet med å bevare det biologiske mangfoldet og vurderingen av måloppnåelse i forhold til nasjonale mål og internasjonale forpliktelser. Det er kommunens ansvar å bruke denne kunnskapen i sin saksbehandling.

Søknader om nydyrking skal behandles i henhold til Nydyrkingsforskriften «Formålet med denne forskriften er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur- og kulturlandskap. Det skal legges vekt på

hensynet til miljøverdier som biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.»

Nydyrkingssøknader skal også alltid vurderes etter Naturmangfoldlovens §§ 8-12

Det er i tillegg gitt politiske signaler fra politikerne i Rissa og Leksvik kommuner om at det er viktig å styrke landbruket i kommunen, blant annet ved å tillate nydyrking av myr, dog etter følgende kriterier:

- Myra må være egnet til dyrking
- Arealet må ligge i områder med tidligere dyrket areal
- Arealet må ligge i nærheten av driftsenheten

Rissa kommune mottok i 2017 ni søknader om nydyrking av myr, det har i tillegg kommet to i 2018 (saksbehandlingen er ikke i gang på disse). Det er ikke alle søknadene fra 2017 som er ferdig behandlet, men det er så langt gitt tillatelse til å dyrke ca 62 daa myr. Det er fire saker som det ikke er skrevet vedtak på enda, det dreier seg om totalt 74 daa. Askjemsmyra, som ble politisk behandlet kommer i tillegg.

I noen tilfeller mener likevel administrasjonen at de faglige grunnene for å ta vare på myr er så viktige at disse blir større enn fordelene ved å dyrke arealet. Denne aktuelle saken er et slikt tilfelle.

Generelt om myr:

Myra er et ekstremt næringsfattig økosystem, noe som gjør den, sammen med andre naturtyper, til et viktig levested for mange arter. Det er ingen andre naturtyper som er så preget av klimaforholdene, myra og spesielt høgmyr, har derfor spesiell verdi i forskningssammenheng på klima og vegetasjonshistorie.

Leveområde for arter:

Det finnes ikke noen andre naturtyper som har mere smådyr og insekter enn myr og våtmark. Mange planter- og dyr har myr som sitt eneste levested som for eksempel mange øyenstikkere, sommerfugler og mange fugler som for eksempel trane og smålom. Trekkfugler bruker myr som rasteplasser og flere trua arter lever i myr slik som storsalamander, som ofte lever i myrtjern.

Som vannrenser og «svamp»:

Myr renser vannet vårt og tar unna avrenning fra jordbruk og kloakk og andre utslipp. Det at vann får renne gjennom myr, jord og sand gjør at vannet renses. Myr er som en svamp. Mosene i myr kan lagre ti ganger så mye vann som sin egen vekt og gjør at myra tar opp vann når det regner mye og frigir vann når det er tørt. Myra stabiliserer altså vanntilgangen i naturen og demper flom og hindrer tørke. Klimaendringene vil gi oss mer ekstrem nedbør og flere perioder med tørke og da vil myr og annen våtmark være viktig for å dempe effektene av dette.

Karbon og klimagasser:

Myr og torvmark er de største karbonlagrene vi har på land. Myrer består av lag på lag med organisk materiale som langsomt pakkes sammen uten at oksygen kommer til, dermed lagres karbon. Når myr dreneres vil myra tørke ut og karbonet komme i kontakt med oksygen, og det dannes CO₂. Så lenge en oppdyrking innebærer at vannstanden i myra reduseres vil dyrking av myr alltid frigjøre CO₂. Norske myrer lagrer over 1000 millioner tonn karbon, noe som tilsvarer Norges totalutslipp av klimagasser i mer enn ca 60 år. Norge har nasjonale forpliktelser etter klimatoppmøtet i Paris som innebærer at vi skal redusere utslipp av klimagasser med 40 prosent innen 2030. Mye av denne reduksjonen må skje rundt om i kommunene, det er derfor viktig at kommunen gjennomfører effektive klimatiltak for å bidra til å nå disse målene. Å la være å dyrke denne typen myr er et av de mest effektive tiltakene som kan gjennomføres.

Vurdering

Søknaden er vurdert i henhold til gjeldende forskrifter og politiske føringer. Vår oppfatning er at det omsøkte arealet skiller seg ut sammenlignet med de fleste andre omsøkte arealer. Arealet kan best sammenlignes med Askjemsmyra, der det er gjort et politisk vedtak for dyrking. Som følge av vedtaket på Askjemsmyra er det omsøkte arealet, etter det vi vet, den siste høgmyra som er igjen i Indre Fosen.

Landbruksfaglig vurdering

Deler av jordbruksarealet som eies av bruker ligger i et område der det planlegges ny fylkesvei, dette vil dermed gå tapt når vegen bygges. I tillegg vil et større areal beslaglegges i forbindelse med bygging av veien. Det er altså viktig for drifta at det skaffes alternative arealer.

Det omsøkte arealet ligger kun 300 m fra gården, og ligger inntil annen jord som blir drevet av samdrifta. Oppdyrking av dette arealet vil dermed føre til at litt mer av det drevne arealet ligger i nærheten av gården, og gi en arronderingsmessig bedre løsning for det tilliggende arealet, og dermed styrke driftsenheten. Arealet ligger i et aktivt landbruksområde der det er vanskelig å få nye avtaler om leiejord.

I Landbruksplanen for Rissa kommune står det at Rissa kommune har som mål å være den ledende landbrukskommunen i Sør-Trøndelag og at Rissa skal være Trøndelags matfat. Leksvik kommune har som mål å øke jordbruksarealet i kommunen med 1% i året. Det er også et nasjonalt mål å øke matproduksjonen. For å nå disse målene er det viktig å dyrke nye arealer der nydyrkingen ikke kommer i konflikt med andre interesser.

Tiltaket er vurdert etter miljøprinsippene i naturmangfoldloven.

Målet med naturmangfoldloven er at naturen skal tas vare på og brukes på en måte som ikke ødelegger den. Naturen har verdi i seg selv og den er verdifull for oss mennesker. Vi skal ta vare på mangfoldet av naturtyper, arter og gener (§§ 4 og 5). Mangfoldet av naturtyper skal tas vare på innenfor det som er naturtypens naturlige utbredelsesområde og med det arts mangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype (§ 4). Det er også et mål å ta vare på økosystemers funksjoner, struktur og produktivitet så langt det er rimelig (§ 4). Arter og deres genetiske mangfold skal tas vare på lang sikt og artene skal finnes i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder (§ 5). Så langt det er nødvendig for å nå dette målet skal også artenes økologiske funksjonsområder og andre økologiske betingelser som de er avhengige av, tas vare på (§ 5).

Vurdering i henhold til naturmangfoldloven §§ 8-12

Jf § 8, kunnskapsgrunnlaget. Naturbase, kulturminnesøk og NIBIO's gårdskart er sjekket. Arealet er merket som dyrkbar jord i databasen. Arealet ble kartlagt av NTNU Vitenskapsmuseet høsten 2017 og ble da beskrevet som en av få gjenværende høgmyr-rester i Rissa kommune, rapporten fra kartlegginga sier også at høgmyr er truet på både nasjonalt og internasjonalt nivå, og er en sjelden myrtype i Norge. Rapporten beskriver at den nordlige delen fremstår som overraskende lite påvirket, inngrepene tatt i betraktning. Det er noe gjengroing av furu og bjørk ute på myrflata. Myrflata er omkranset av en skogkant som har grodd til i gamle torvgroper langs kanten av myra, og det tolkes ikke som kantskog, slik man kan finne på høgmyr med intakte kantsoner. Myra er fortsatt relativt blaut mange steder, og man regner fortsatt arealet i nord som funksjonell myr. Vegetasjonen er klart ombrotrof (hjemmehørende på nedbørmyn), med torvmoser dominerende i bunnsjiktet, og røsslyng, krekling, blokkebær, kvitlyng, torvull mm i feltsjiktet.

Jf. § 9 føre-var prinsippet. I og med at det foreligger fare for irreversibel skade gjør føre-var prinsippet seg gjeldende. Tiltaket vil skade naturmangfoldet ved å omdanne en sjelden myrtype til fulldyrka eng. Tiltaket vil også føre til utslipp av CO₂ når arealet dreneres. Med forventede klimaendringer er det sannsynlig at det kommer mer nedbør i løpet av kort tid, ei myr i et landbruksområdet vil da ha verdi som buffer ved å ta til seg vann når det regner mye, og frigi vann i tørre perioder. Dyrking av denne myra vil også kunne føre til at Prestelva blir mer flomutsatt.

Jf. § 10 om økosystem tilnærming og samlet belastning. Tiltakets påvirkning på økosystemet er vurdert opp mot andre påvirkninger økosystemet utsettes for. Den samlede belastningen på myr dyrking på Stadsbygd er stor, og dette er kanskje det siste vi har igjen av Høgmyr i området.

Jf. § 11 kostnaden av miljøforringelse bæres av tiltakshaver. Denne kommer til anvendelse bare dersom det gis tillatelse til dyrking.

Jf. § 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Denne kommer til anvendelse bare dersom det gis tillatelse til dyrking.

Søknaden har vært på høring hos Fylkesmannen i Sør – Trøndelag (FM), Sør – Trøndelag Fylkeskommune (STFK) og Sametinget, de to sistnevnte hadde ingen spesielle merknader til saken.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har uttalt seg i saken.

FM har vurdert nydyrkingen i forhold til natur, miljø og klimahensyn, med bakgrunn i naturmangfoldloven og føringer for klimaarbeid.

FM påpeker at det omsøkte arealet består av intakt høgmyr som er en trua naturtype som finnes svært få steder i Rissa og fylket for øvrig, og at høgmyrene på Stadsbygd er et sjeldent unntak. FM skriver også at samlet belastning på høgmyr i Rissa er stor, da de fleste allerede er dyrket opp. FM skriver at Rissa har et stort ansvar for å ta vare på det lille som er igjen av verdifulle myrarealer i kommunen.

FM mener videre at en oppdyrking av høgmyr strider mot Norges mål om å redusere sine klimagassutslipp og at oppdyrkingen vil ødelegge viktig naturmangfold.

FM fraråder sterkt at Dålåmyra dyrkes opp ytterligere.

Fylkesmannen ber om at kommunen sender kopi av vedtaket så snart det er tatt en beslutning, for mulighet til å vurdere mulig omgjøring av vedtaket jf. forvaltningslovens § 35.

Se vedlagt brev fra Fylkesmannen for flere detaljer.

Oppsummering og konklusjon:

På grunn av planlagt vegbygging på Stadsbygd har det aktuelle bruket behov for alternative arealer, det omsøkte arealet ligger nær driftsenheten og vil sammen med tidligere dyrket areal gi en arronderingsmessig bra løsning. Det aktuelle arealet er likevel så lite at det ikke vil ha avgjørende betydning for driftsenheten om det dyrkes eller ikke.

De miljømessige verdiene i Dålåmyra blir vurdert til å være store. Det omsøkte arealet er lite i forhold til størrelsen på myra og i forhold til hvor stor del av myra en dyrking her vil ødelegge. Ut fra en samlet vurdering mener vi at Dålåmyra bør bevares i alle fall inntil det er gjort en grundig kartlegging av myrforekomstene, og da særlig forekomsten av høgmyr i kommunen.

Landbruket er ei viktig næring i Indre Fosen kommune og det er viktig å støtte opp om bruk som ønsker å dyrke nye områder. I denne saken vurderes det likevel til at, med den kunnskapen vi har nå, er de negative konsekvensene ved oppdyrking av Dålåmyra større enn de positive, og er ikke i tråd med naturmangfoldlovens § 9 føre-var prinsippet og § 10 økosystemtilnærming og samlet belastning. Det kan hende at ny kunnskap i framtiden både i forhold til om det finnes mer høgmyr i Indre Fosen kommune, og generelt om effekten av dyrking av myr, vil gjøre at saken blir vurdert annerledes.

I og med at det vil foreligge risiko for irreversibel skade på naturmangfoldet i denne saken vurderer administrasjonen det slik at tiltaket ikke er i tråd med formålsparagrafen i *Forskrift om nydyrking* fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 02.05.1997.

Rådmannens innstilling:

Det gis ikke tillatelse til å dyrke det omsøkte arealet.